

MARKETING FARMACEUTIC

ANALIZA DENSITĂȚII AMPLASĂRII FARMACIILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

THE ANALYSIS OF DENSITY OF LOCATION OF PHARMACIES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Anatolie Peschin

Catedra de farmacie socială "Vasile Procopișin", Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”,
Republica Moldova

Autor corespondent: anatolie.peschin@usmf.md

Rezumat

Articolul prezintă o analiză a situației actuale a segmentului de retail al pieței farmaceutice a Republicii Moldova. A fost studiat gradul de concentrare și densitate a farmaciilor și filialelor din raioanele Republicii Moldova. S-a constatat că din structura generală a întreprinderilor farmaceutice din Republica Moldova, capitalei Chișinău îi revin aproximativ 25%. În cercetare este reprezentat ratingul raioanelor din Republica Moldova prin indicatorul «numărul mediu de locuitori per farmacie și filială». S-a dovedit că, în 2016, acest indicator pentru Republica Moldova a constituit 1773 de locuitori. În perioada 2011 – 2016, numărul mediu de locuitori per întreprindere farmaceutică din Republica Moldova a scăzut cu 1,22%. Gradul de concentrare și densitate a întreprinderilor farmaceutice din raioanele Republicii Moldova este eterogen. Aceste date depind, în primul rând, de numărul de întreprinderi farmaceutice din raioanele Republicii Moldova, precum și de suprafața unui anumit raion.

Cuvinte cheie: farmacie, Republica Moldova, densitatea amplasării întreprinderi farmaceutice.

Abstract

This article presents an analysis of the current state of the retail segment of the pharmaceutical market of the Republic of Moldova (RM). It was studied the degree of concentration and density of pharmacies and their subsidiaries in the districts of the Republic of Moldova. It was found the town Chisinau accounts for about 25% of the pharmaceutical organizations of the Republic of Moldova. The research presents the rating of the districts of the Republic of Moldova by "average number of residents per 1 pharmacy and subsidiary". It turned out that in 2016 this indicator for the Republic of Moldova was 1773 inhabitants. In the period from 2011 to 2016, the average number of inhabitants per pharmaceutical organization in the Republic of Moldova decreased by 1.22%. The degree of concentration and density of pharmaceutical organizations in the districts of the Republic of Moldova is heterogeneous. These data primarily depend on the number of pharmaceutical organizations in the districts of the Republic of Moldova, as well as on the area of a particular district.

Keywords: pharmacy, the Republic of Moldova, density of location of pharmaceutical companies.

Introducere

Asigurarea populației cu medicamente se efectuează prin intermediul întreprinderilor farmaceutice.

Rețeaua de farmacii și filiale (în continuare – farmacii) din majoritatea țărilor străine este reprezentată de farmaciile private și publice. În acest caz, prevalența acestora se datorează caracteristicilor și particularităților istorice ale organizării asistenței medicale naționale.

Un studiu ("Tendințe în reglementarea farmaciei și accesul la medicamente"), realizat în rândul membrilor organizației FIP în 2015, a arătat că acoperirea de către farmacii, care oferă servicii farmaceutice, a fost de 1.743.300 la 5,6 miliarde de persoane [2].

În primul rând, s-au examinat piețele farmaceutice din țările studiate. Cifra medie în acest eșantion este de 15500 de persoane per farmacie. Cea mai largă acoperire, potrivit

studiului, este în Liban (o farmacie pentru 1,56 mii de persoane), și viceversa în Ciad: o farmacie pentru 356,1 mii de oameni.

Un alt aspect, cercetat în acest studiu, este densitatea farmaciilor. Dintre țările analizate, cea mai nefavorabilă situație este în Ciad. În total, în țară există 31 de farmacii. Suprafața de 1000 km² este deservită de 0,02 farmacii, iar 0,03 farmaciști deservește 10 mii persoane. Astfel, în țară există aproximativ o farmacie în raza de 50 000 km².

În același timp, densitatea farmaciilor nu indică întotdeauna un nivel scăzut de asigurare cu medicamente a populației. Deci, în Australia, la 1000 km² revin 0,071 farmacii, în timp ce o farmacie deservește 4,32 mii de persoane. Același lucru este valabil și pentru Islanda. Densitatea farmaciilor este de 0,67 unități pe 1000 km², iar o farmacie deservește 4,94 mii de persoane.

Conform indicatorilor medii, se remarcă faptul că în 37% din țări densitatea farmaciilor este de 20-60 de unități pe 1000 km². În Regatul Unit și Olanda, această cifră este de 58-59, în Franța – 35, iar în Polonia – 42 de farmacii la 1000 km².

Scopul lucrării

Scopul studiului este de a analiza și evalua densitatea amplasării și principalele direcții ale distribuției teritoriale a farmaciilor din Republica Moldova în condițiile actuale.

Pe baza obiectivului propus, s-au stabilit sarcinile de cercetare:

- realizarea unei analize retrospective și rezumarea datelor literaturii de specialitate privind dezvoltarea și amplasarea farmaciilor în Republica Moldova.
- analiza dezvoltării asistenței farmaceutice din sistemul de sănătate al RM pentru perioada 2011-2016, ținând cont de tipologia socio-economică a sistemelor publice.

Materiale și metode

Analiza socio-demografică și geografică a sistemului de asistență cu medicamente a populației. Datele primare (statistice) au fost introduse într-un tabel Excel și analizate cu ajutorul metodelor statistico-matematice.

Rezultate

În prezent, Republica Moldova este divizată administrativ în 32 de raioane, 13 municipii și 1 formațiune teritorială autonomă – Găgăuzia. Teritoriul Republicii Moldova ocupă 33846 km². Republica Moldova este o țară din Europa de Sud-Est, aici locuind 2913281 de locuitori, ca urmare a recensământului din 2014, conform estimării

actuale de la 1 ianuarie 2017, 3550900 de persoane.

La începutul anului 2016, în Republica Moldova, cel mai mare număr de farmacii comunitare și filiale ale acestora a fost înregistrat în mun. Chișinău (501 farmacii), mun. Bălți (88), în raionul Edineț (52) și Florești (64), precum și în raionul Ungheni (74).

Conform indicatorului [1] „Numărul mediu de locuitori pe farmacie”, datele sunt prezentate figura 1. În noțiunea de farmacie și filială se includ farmaciile comunitare, filialele de farmacie și farmaciile Centrelor medicilor de familie precum și filialele acestora, situate pe teritoriul Republicii Moldova.

Analiza a arătat că, în Republica Moldova, o farmacie deservește, aproximativ, 1773 de persoane. Valorile minime al acestui indicator (1203 persoane pe o farmacie) se înregistrează în raionul Șoldănești, 1308 în raionul Rezina și 1359 în raionul Briceni, maximum 3115 în orașul Cahul și 3073 în raionul Strășeni (figura 2).

Pe exemplul unor raioane ale Republicii Moldova a fost urmărită variația numărului mediu de locuitori pentru o farmacie pe perioada 2011-2016 (tabelul 1).

Ca raioane de comparație, au fost alese acele raioane ale Republicii Moldova, care prezintă o valoare diferită a numărului de persoane.

Astfel, conform acestui indicator, r-l Orhei, r-l Cahul și r-l Hîncești se numără printre cele dens populate în RM, r-l Briceni, r-l Telenești și r-l Criuleni – sunt la mijloc, r-l Șoldănești, r-l Dubăsari și r-l Basarabeasca au numărul minim de locuitori.

Conform analizei, în toate raioanele analizate în această perioadă, s-a observat atât creșterea, cât și scăderea numărului de locuitori ce revin unei farmacii. Cea mai semnificativă scădere (în %) a fost în Cahul (-25,12%), Basarabeasca (-20,4%), Dubăsari (-15,15%).

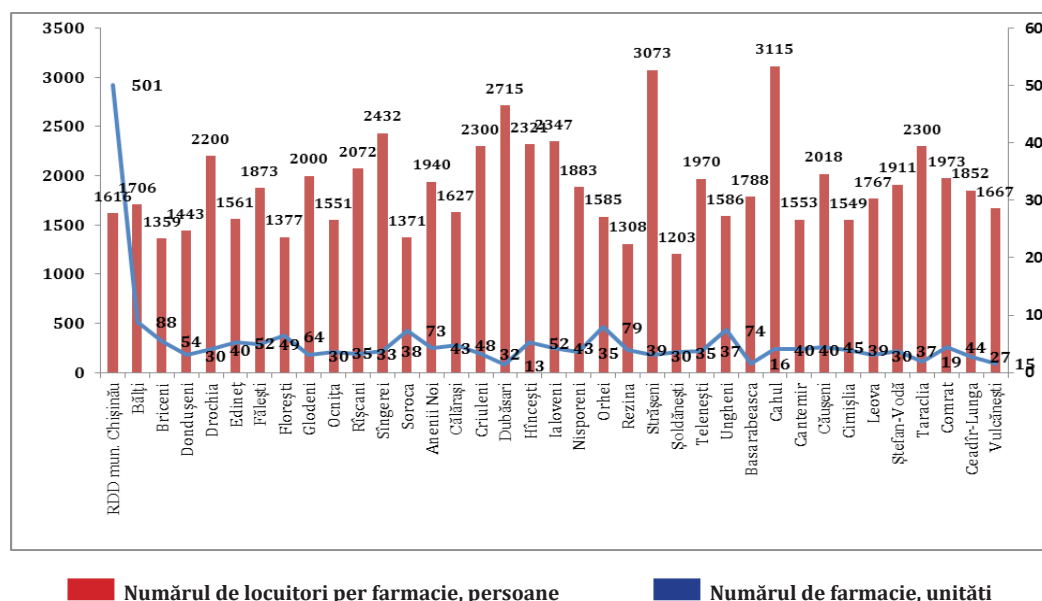

Fig. 1. Evaluarea unităților administrativ-teritoriale ale Republicii Moldova privind numărul mediu de locuitori pe o farmacie (la 01.01.2016)

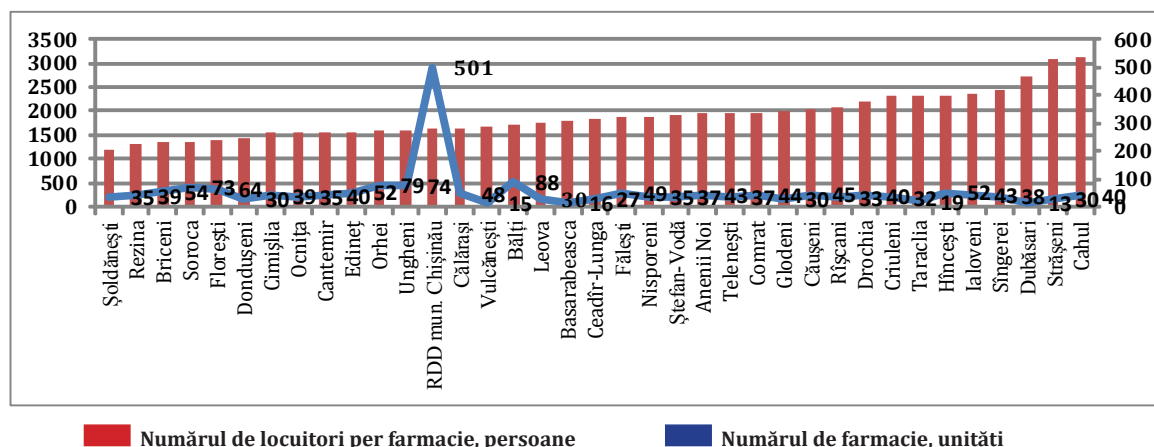

Fig. 2. Aranjarea zonelor administrativ-teritoriale ale RM în funcție de numărul mediu de locuitori pe o farmacie (de la 01.01.2016)

Tabel 1. Modificarea numărului mediu de locuitori per farmacie în unele localități pentru perioada 2011-2016

Raionul	Schimbări în anul 2016 comparativ cu anul 2011			
	Anul 2011	Anul 2016	Numărul de persoane	%
Orhei	1517	1585	(+) 68	(+) 4,48%
Cahul	4160	3115	(-) 1045	(-) 25,12%
Hîncești	1627	2321	(+) 694	(+) 42,65%
Briceni	1234	1359	(+) 125	(+) 10,12%
Telenești	1855	1970	(+) 115	(+) 6,2%
Criuleni	2150	2300	(+) 150	(+) 7,0%
Șoldănești	1203	1203	(+) 0	(+) 0,0%
Dubăsari	3200	2715	(-) 485	(-) 15,15%
Basarabeasca	2246	1788	(-) 458	(-) 20,4%
Total pe RM	1801	1773	(-) 28	-1,550%

Pentru perioada 2011-2016, în RM, numărul de locuitori ce revine în medie unei farmacie a scăzut cu 1,55% – de la 1801 la 1773. O creștere semnificativă a numărului de locuitori ce revin în medie unei farmacie se remarcă în raioanele Hîncești (+ 42,65%) și Briceni (+ 10,12%).

În urma realizării cercetării, s-a evidențiat dinamica numărului de farmacii în raioanele analizate (tabelul 2).

Tabel 2. Dinamica schimbărilor numărului de farmacii din unele raioane ale Republicii Moldova pentru perioada 2011-2016

Raionul	Modificarea în anul 2016 în raport cu anul 2011			
	Anul 2011	Anul 2015	Numărul de farmacii	%
Orhei	83	79	(-) 4	(-) 4,8%
Cahul	30	40	(+) 10	(+) 33,3%
Hîncești	75	52	(-) 23	(-) 30,6%
Briceni	61	54	(-) 7	(-) 11,5%
Telenești	40	37	(-) 3	(-) 7,5%
Criuleni	34	32	(-) 2	(-) 5,9%

Șoldănești	36	35	(-) 1	(-) 2,8%
Dubăsari	11	13	(+) 2	(+) 18,2%
Basarabeasca	13	16	(+) 3	(+) 23,1%
În total	383	358	(-) 25	(-) 6,5%

Astfel, reducerea numărului mediu de locuitori per farmacie a avut loc în contextul creșterii numărului de farmacii. În special, între 2006 și 2016, în raioanele analizate, numărul de farmacii, a scăzut, în medie, cu 6,5%. S-a urmărit modificarea numărului mediu de locuitori ce revine la o farmacie din ultimii trei ani (tab. 1 și 2). În 3 din 9 raioane se observă reducerea numărului de populației per farmacie.

În același timp, în 6 raioane, dimpotrivă, valoarea acestui indicator a crescut semnificativ (de la 4,48% la 42,65%). Se constată că această tendință este asociată cu o reducere a numărului de farmacii în aceste raioane din Republica Moldova. De exemplu, în r-l Hîncești, din 2011 până în 2016, numărul farmaciilor a scăzut cu aproape 31% (de la 75 la 52). S-a constatat că gradul de asigurare a populației cu farmacii în Republicii Moldova, pentru perioada 2011-2016, a rămas practic neschimbat (reducerea din 2011 până în 2016 a fost de numai 1,55%). Acest fapt indică gradul de saturație a pieței farmaceutice a Republicii Moldova.

În cursul studiului s-a analizat densitatea distribuției farmaciilor din diferite raioane (figura 3).

Acest indicator a fost determinat prin împărțirea zonei totale a teritoriului Republicii Moldova la numărul de farmacii situate în raioanele respective.

Pe baza analizei, a fost elaborat un rating teritorial. S-a constatat că densitatea maximă în sectorul comunitar, pe piața farmaceutică a Republicii Moldova, este în mun. Bălți și mun. Chișinău, precum și în raioanele Soroca, Căușeni și Ungheni. Distribuția pozițiilor în rating se datorează următorilor factori principali:

1) Concentrația mărită a farmaciilor pe piața farmaceutică a Republicii Moldova (raioanele Soroca, Căușeni și Ungheni).

2) Suprafața teritorială relativ mică (pe scara Republicii

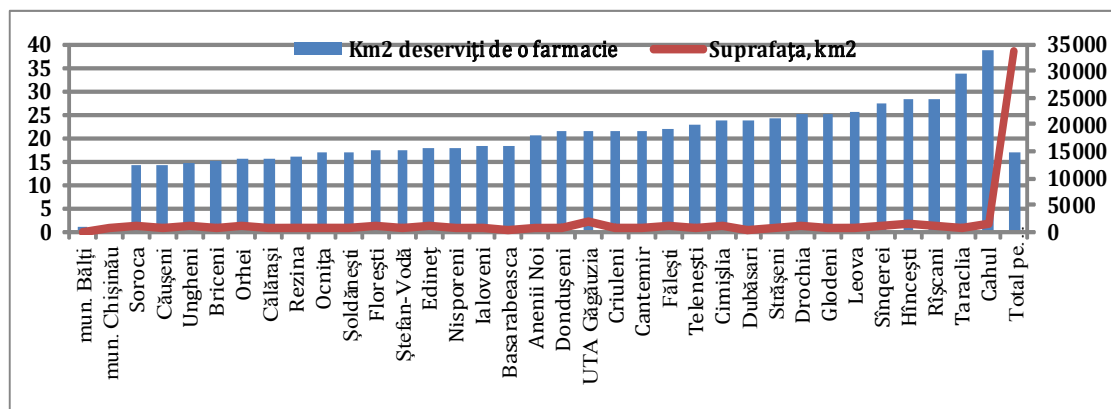

Fig. 3. Evaluarea densității distribuției farmaciilor în raioanele din Republica Moldova (începând din 2016)

Moldova) (municipiul Bălți – de 0,88 km² deserviți de o farmacie).

Analiza a arătat că, o farmacie deservește populația de pe o suprafață medie de 16,90 km². Dacă se compară cu media indicatorului RM, atunci din categoria celor mai puțin concentrate sunt piețele farmaceutice din raioanele Sîngerei, Hîncești, Taraclia și Cahul. Toate aceste raioane au suprafața maximă, cu excepția Taracliei. Atunci când a fost analizată modificarea ratingului raioanelor după densitatea plasamentului farmaciilor pentru perioada 2011-2016, s-a evidențiat următoarea tendință (tab. 3).

Tabel 3. Evaluarea modificărilor în valoarea densității farmaciilor din Republica Moldova pentru anii 2011-2016

Unitatea AT	Km ² la o farmacie în anul 2011	Unitatea AT	Km ² la o farmacie în anul 2016
mun. Bălți	1,05	mun. Bălți	0,88
mun. Chișinău	1,42	mun. Chișinău	1,14
Ocnîța	12,45	Soroca	14,29
Briceni	13,35	Căușeni	14,31
Edineț	14,35	Ungheni	14,63
Ungheni	14,63	Briceni	15,08
Călărași	14,77	Orhei	15,55
Orhei	14,80	Călărași	15,70
Sîngerei	15,90	Rezina	15,94
Rezina	16,36	Ocnîța	17,07
Șoldănești	16,62	Șoldănești	17,10
Drochia	16,67	Florești	17,32
Fălești	16,76	Ștefan-Vodă	17,41
Căușeni	16,95	Edineț	17,94
Leova	17,78	Nisporeni	17,97
Soroca	18,00	Ialoveni	18,22
Cantemir	18,63	Basarabeasca	18,41
Florești	18,78	Anenii Noi	20,64
Ștefan-Vodă	19,52	Dondușeni	21,47
Hîncești	19,62	UTA Găgăuzia	21,49
Anenii Noi	20,17	Criuleni	21,50
Criuleni	20,23	Cantemir	21,70
Nisporeni	20,30	Fălești	21,89
Rîșcani	20,35	Telenești	22,94

Telenești	21,22	Cimișlia	23,70
Dondușeni	22,21	Dubăsari	23,80
Basarabeasca	22,65	Strășeni	24,30
Ialoveni	23,04	Drochia	25,00
Cimișlia	24,31	Glodeni	25,14
Strășeni	25,14	Leova	25,50
Taraclia	26,57	Sîngerei	27,20
Glodeni	27,00	Hîncești	28,31
Dubăsari	28,11	Rîșcani	28,36
UTA Găgăuzia	30,30	Taraclia	33,56
Cahul	51,51	Cahul	38,63

Atunci când s-au analizat modificările privind densitatea de repartizare a farmaciilor pentru perioada 2011-2016 (tabelul 4), a fost găsită următoarea tendință.

Tabel 4. Dinamica schimbărilor în valoarea densității farmaciilor din Republica Moldova pentru anii 2011-2016

Unitatea AT	Km ² , la o farmacie în anul 2011	Km ² , la o farmacie în anul 2016	Modificări în 2016 față de 2011	
			Km ²	%
Mun. Bălți	1,05	0,88	(-) 0,17	(-) 16,19%
Mun. Chișinău	1,42	1,14	(-) 0,28	(-) 19,72%
Ocnîța	12,45	17,07	(+) 4,62	(+) 37,11%
Briceni	13,35	15,08	(+) 1,73	(+) 12,96%
Edineț	14,35	17,94	(+) 3,59	(+) 25%
Ungheni	14,63	14,63	0,00	0,00%
Călărași	14,77	15,70	(+) 0,93	(+) 6,30%
Orhei	14,80	15,55	(+) 0,75	(+) 5,07%
Sîngerei	15,90	27,20	(+) 11,33	(+) 71,26%
Rezina	16,36	15,94	(-) 0,42	(-) 2,57%
Șoldănești	16,62	17,10	(+) 0,48	(+) 2,90%
Drochia	16,67	25,00	(+) 8,33	(+) 49,97%
Fălești	16,76	21,89	(+) 5,13	(+) 30,61%
Căușeni	16,95	14,31	(-) 2,64	(-) 15,58%
Leova	17,78	25,50	(+) 7,72	(+) 43,42%
Soroca	18,00	14,29	(-) 3,71	(-) 20,61%
Cantemir	18,63	21,70	(+) 3,07	(+) 16,48%
Florești	18,78	17,32	(-) 1,46	(-) 7,77%
Ștefan-Vodă	19,52	17,41	(-) 2,11	(-) 10,81%

Hîncești	19,62	28,31	(+) 8,69	(+) 44,30%
Anenii Noi	20,17	20,64	(+) 0,47	(+) 2,33%
Criuleni	20,23	21,50	(+) 1,27	(+) 6,28%
Nisporeni	20,30	17,97	(-) 2,33	(-) 11,48%
Rîșcani	20,35	28,36	(+) 8,01	(+) 39,36%
Telenești	21,22	22,94	(+) 1,72	(+) 8,11%
Dondușeni	22,21	21,47	(-) 0,74	(-) 3,33%
Basarabeasca	22,65	18,41	(-) 4,24	(-) 18,72%
Ialoveni	23,04	18,22	(-) 4,82	(-) 20,92%
Cimișlia	24,31	23,70	(-) 0,61	(-) 2,50%
Strășeni	25,14	24,30	(-) 0,84	(-) 3,34%
Taraclia	26,57	33,56	(+) 6,99	(+) 26,31%
Glodeni	27,00	25,14	(-) 1,86	(-) 6,89%
Dubăsari	28,11	23,80	(-) 4,31	(-) 15,33%
UTA Găgăuzia	30,30	21,49	(-) 8,81	(-) 29,08%
Cahul	51,51	38,63	(-) 12,88	(-) 25,00%
Total pe RM	17,12	16,90	(-) 0,22	(-) 1,28%

Deși, în jumătate din raioanele Republicii Moldova a scăzut semnificativ suprafața medie teritorială deservită de o farmacie (de exemplu, în municipiul Chișinău, UTA Găgăuzia, Ialoveni), în cealaltă jumătate a RM, valoarea numerică a acestui indicator, dimpotrivă, a crescut (de exemplu, în raioanele Singerei, Taraclia, Rîșcani, Leova, Drochia, Ocnița). În același timp, în ultimii cinci ani, in-

dicele densității de distribuție a farmaciilor, în Republica Moldova, s-a schimbat nesemnificativ (în scădere cu 1,28%).

Concluzii

- Din numărul total al farmaciilor din Republica Moldova, în mun. Chișinău sunt aproximativ 25%.
- În perioada anilor 2011-2016, numărul farmaciilor din unitățile administrativ-teritoriale ale Republicii Moldova a crescut cu 10,15%.
- În anul 2016, numărul de locuitori în medie per farmacie, în Republica Moldova, a fost de 1773 de persoane. Față de 2011, valoarea acestui indicator a scăzut ușor – cu 1,55%.
- Pentru perioada anilor 2011-2016, numărul populației ce revine în medie unei farmacie, practic nu s-a schimbat (-1,28%). Aceasta indică gradul de formare și saturație a pieței farmaceutice a Republicii Moldova.
- Gradul de concentrare și densitatea distribuției ÎF în raioanele Republicii Moldova sunt diferite. Aceste cifre depind, în primul rând, de numărul de întreprinderi farmaceutice existente, precum și de suprafața ocupată de un anumit raion.

Bibliografie

1. Galobardes B, Shaw ME, Lawlor DA, Lynch JW, Davey Smith G. Indicators of socio-economic position (I și II) J Epidemiol Community Health. 2005; 59: 7-12 și 95-101.
2. <http://www.fip.org/files/fip/BPP/Pharmacy-Vision-BPP-Trends-Report.pdf>